Minister Franc Bogovič o lesnopredelovalni industriji - S projektom Les je lep do celovite izkoriščenosti naše strateške surovine

Kako za vsako drevo iztržiti več

V Notranjsko-kraški regiji bi lahko več pozornosti namenili novemu akcijskemu načrtu za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji, ki bi na ta način kot strateško panogo dobila lesno predelovalno industrijo.

POSTOJNA ▸ Med obiskom vlade v regiji prejšnji teden se je minister za kmetijstvo in okolje **Franc Bogovič** ustavil tudi v Srednji lesarski in gozdarski šoli (SLGŠ) v Postojni. To so lani šolo energetsko sanirali in jo naredili bolj varčno s pomočjo sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj.

"Ljudje ne dobijo dovolj izplena iz gozda; ne izrabimo vseh delov drevesa kvalitetno; na trgu je kup deviacij; po drugi strani ni kvalitetne ponudbe tistih, ki opravljajo storitve za lastnike gozdov."

Vlaganja v opremo za izrabo gozdov

Na SGLŠ pa so se lotili tudi opremljanja kmetijskih gospodarstev z gozdarsko opremo, za kar izvajajo večaje varnega dela v gozdu. *"Lahko rečemo, da se je kar lepo število slovenskih kmetij opremilo s to gozdarsko mehanizacijo,"* je o prvih učinkih akcijskega načrta za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji, ki bi na ta način kot strateško panogo dobila lesno predelovalno industrijo, jo postaviti nazaj na noge in uporabiti tiste dele drevesa, ki niso primerni za predelavo, za energetske namene.

Država že dobiva iz gozdov več

Glede gospodarjenje z državnimi gozdovi je napovedal, da želijo odpraviti dvome o pravilni odmeri koncesijske dajatve, ki je v letu 2009 znašala 7,5 milijonov evrov, v letu 2010 se je povečala na 10 milijonov in lani na skoraj 14 milijonov evrov.

Zaradi projektov in spodbud za povezovanje gozdarstva in lesnopredelovalne industrije bi lahko tudi postojnska lesna in gozdarska šola, v kateri so ministru Bogoviču pokazali, da obvladajo sodobna znanja (na fotografiji), dobila še večjo vlogo

"Za enake količine lesa smo na ta način tudi tu naredili napredek. Še pomembneje pri tem je, da vzpostavljamo v verigi stik med tistimi, ki kupujejo les v Sloveniji za svojo predelavo. Približno 70 odstotkov tega lesa tudi slovenska gozdna gospodarstva prodajajo našim predelovalcem in tudi tu skrbno bdimo nad tem, da so ta razmerja pravična," je še izpostavil vladni predstavnik in ob tem poudaril, da so za področje lesnopredelovalne industrije iz programa razvoja podeželja 18 milijonov evrov namenili za dopolnilne dejavnosti na kmetijah ter za mala in mikro podjetja.

Strateški svet pa namerava skozi zakon o gozdovih in sodelovanje vseh udeležencev v lesno predelovalni verigi vzpostaviti sistem po vzoru avstrijskega Proholza in zbirati sistemska sredstva za promocijo in izboljšanje pogojev za delo v tej panogi.

Vzpostavili bodo tri lesne centre

Na ministrstvu za kmetijstvo in okolje za marec pripravljajo še razpis za prerazporeditev neizkoriščenih sredstev iz ukrepov programa razvoja podeželja za podporo treh lesnih centrov, kjer bi bilo mogoče lesno maso zbrati, kvalitetne dele organizirano ponuditi na trg, predvsem pa strateško usposobiti zadostno število lastnikov gozdov, da bodo opremljeni z znanjem, tehniko in bodo lahko opravljali storitve pri malih lastnikih gozdov. *"Kajti v Sloveniji je največji problem, da imamo 400.000 lastnikov gozdov in je praktično cela vrsta teh gozdov neizkoriščenih,"* meni minister Bogovič.

Razlogov, da so gozdovi neizkoriščeni, je več, in soočiti se bo treba z vsakim posebej, je prepričan minister, ko našteva glavne slabosti, ki jih bo treba odpraviti: *"Ljudje ne dobijo dovolj izplena iz tega gozda; ne izrabimo vseh delov drevesa kvalitetno; na trgu je kup deviacij; poleg tega po drugi strani ni kvalitetne ponudbe tistih, ki to storitev opravljajo za lastnike gozdov."*

Ministrstvo bo spremenilo tudi dve uredbi, s katerimi bo posodobilo slovensko zakonodajo tako, da bo primerljiva z avstrijsko.

LORI FERKO

Do petka bodo na Počku potekale vojaške letalske vaje - Preleti tudi februarja in marca

Ameriški piloti bodo šolali slovensko floto

Na osrednjem vadišču Slovenske vojske bodo od danes do konca tedna z letali Pilatus PC-9M Hudournik bojno streljanje izvajali pripadniki letalske šole. Usposabljali se bodo kot usmerjevalci združenega ognja.

POČEK ▸ Urjenje bo potekalo kot del priprav na mednarodno vajo Adriatic Strike 2013, ki bo v Sloveniji konec maja, pojasnjujejo na ministrstvu za obrambo.

Do takrat se bodo pripadniki letalske šole Slovenske vojske (SV) bolj ali manj zadrževali na Počku. Ta teden se jim bodo na vajah pridružili inštruktorji šole zračnih sil Združenih držav Amerike (Air ground operations scholl), ki ima sicer svoj sedež v Nemčiji.

Tik nad glavami prebivalcev občin Postojna in Pivka bosta tako vsak dan od 7. do 22. ure na zelo nizkih višinah, med 200 in 5000 metri, preletavali dve slovenski letali Pilatus PC-9M Hudournik, poleg pa še štiri letala ameriških zračnih sil F-16. Prvi bosta v naletih po ciljih na zemlji streljali z večnamenskimi težkimi mitraljezi 12,7 mm za uničevanje žive sile in lahko oklepnih ciljev, raketami in vadbenimi bombami BDU-33, medtem ko bodo tuja zavezniška letala simulirala letalsko podporo.

Foto: Slovenska vojska

Ta teden bo na Počku precej hrupno. Z bojnimi letali Pilatus (na fotografiji) se bo namreč na mednarodno vajo Adriatic Strike 2013 tam pripravljala Letalska šola Slovenske vojske.

V času vojaških vaj bodo uvedli cono zaprtja zračnega prostora, najvec preletov bo slišati med 8. in 15. uro, jutri pa bo med temi urami bobnelo tudi zaradi prižiganja eksploziva.

Usposabljanje bo vodila Letalska šola v sodelovanju z usmerjevalci združenega ognja iz ostalih enot vojske, med njimi bodo pripadniki 16. bataljona za nadzor zračnega prostora in pripadniki Združenega operativnega centra. Naloga teh je svetovanje poveljniku na terenu o uporabi zračne in druge ognjene podpore kot je ladijska, minometna, artilerijska, prav tako poveljniku svetuje o njeni pravilni uporabi in nadzoruje izvedbo. Na Počku pa bodo usmerjevalci združenega ognja usklajevali aktivnosti v zračnem prostoru nad vadiščem, tako da bo zračni prostor od danes do petka zaprt v krajših časovnih presledkih.

Letalska šola je sicer prva tovrstna šola v Evropi in nosilka šolanja pilotov letal, helikopterjev in drugega letalskega strokovnega osebja. Piloti učenci opravljajo osnovno in nadaljevalno šolanje na letalih Zlin ali helikopterjih Bell 206, bojno urjenje pa izbrani kandidati nadaljujejo na Pilatusih.

Slednji se bodo na prizorišče ob Postojni in Pivki vrnili še v sredini prihodnjega meseca, ko bodo od 18. do 28. februarja in 1. marca pretežno v dopoldanskih urah na Počku najprej pospravljali za seboj in tako uničevali neeksplodirana bojna sredstva, nato pa zopet zaprli zračni prostor zaradi novega streljanja, raketiranja in odmetavanja bomb z zrakoplovi.

LORI FERKO

Odškodnine za omejeno rabo prostora

Ta teden, pa tudi še teden dni v februarju in marcu, domačini ne bodo mogli normalno uporabljati svojih zemljišč na območju vadišča. Tudi zato so bile eno od pomembnih vprašanj, ki ga je pivška občina odprla ob sprejemanju državnega prostorskega načrta za vadišče, odškodnine za omejeno rabo prostora. *"To vprašanje ostaja še vedno nerešeno, a upam, da se bomo uskladili, tako kot smo se za večino ostalih stvari,"* je prejšnji teden, ob obisku ministra za obrambo **Aleša Hojsa,** dejal pivški župan **Robert Smrdelj**.

MUZ

Ocenjevanje vin v Dutovljah

Vinarji uspešni kljub muhasti naravi

Kljub muhastemu vremenu so vinogradniki in vinarji iz Krajevne skupnosti Dutovlje s skrbnim delom v kleti lani pridelali spodobna vina.

DUTOVLJE ▸ Sklepni del ocenjevanja vin je bil v petek v Bunčetovi domačiji. Pod okriljem KGZ Nova Gorica je petčlanska strokovna komisija pod vodstvom **Tamare Rusjan** dobila v oceno 33 vzorcev vin, 20 je bilo teranov, pet belih vin ter sedem staranih vin.

Med lanskimi pridelovalci terana se je s prvim mestom okitil **Boris Živic** iz Skopega, drugi je bil njegov sokrajan **Dušan Može**, tretji pa **Dušan Ledinek** iz Dutovelj. Najboljše lokalno belo vino so lani pridelali na kmetiji Vina **Štoka** (Krajna vas, Chardonnay), na drugem in tretjem mestu sta sledila kmetija **Širca-Kodrič** (Godnje, Sauvignon) ter **David Štok** (Dutovlje, zvrst). Med staranimi rdečimi vini pa je komisija najvišje uvrstila teran letnika 2008 iz kleti Davida Štoka.

"Ob muhastem letu, v katerem sta nagajala tako pozeba kot kasneje tudi suša, je lanski letnik povprečen. Naravi navkljub vinarji pridelujejo čedalje boljša vina, saj je le nekaj vzorcev imelo napake, terani pa so s polno sadnostjo, barvo in vonji tipični predstavniki sorte," je lansko vinsko bero ocenila **Majda Brdnik** iz KGZ Nova Gorica.

BM

Foto: Bogdan Macarol

Del nagrajencev v družbi z organizatorji ocenjevanja

Zabeležene narodove in osebne zgodbe pričevalca burnega 20 stoletja

Titovka mu je več kot medalje

Pod okriljem krajevne organizacije borcev za vrednote NOB Dutovlje je bila v soboto predstavitev knjige *Zgodbe mojega življenja.* V svojem življenjepisu je 86-letni Drago Slavec zajel ne le svojo, temveč tudi pomemben del polpretekle zgodovine Primorske.

Foto: Bogdan Macarol

Drago Slavec (levo) in Boris Pangerc na predstavitvi knjige v Dutovljah

DUTOVLJE ▸ *"Saj ni mogoče, da je en sam človek vse to doživel! Pa še na takšen način. Brez travme. Pogosto celo z nadihom humorja in ne brez ljubke, v tem času svetle samoironije,"* je v spremni besedi napisal **Ciril Zlobec**. Knjigo o svojem sokrajanu iz Doline pri Trstu je zapisal in uredil pesnik, pisatelj in narodni delavec **Boris Pangerc**, spremno besedo pa sta prispevali še **Stanka Hrovatin** in avtorjeva vnukinja **Jasna Pangerc**.

"Zgodbe, vredne filmske upodobitve, sem pisal po Slavčevih spominih v času od januarja 2011 do lani septembra, ko je delo izšlo," je povedal Pangerc.

Preplet zgodb zajema čas od njegovega rojstva v letu 1926 in mladost, obeleženo s fašistično strahovlado, do deportacije v posebne bataljone, vstop v partizanske prekomorske enote, do spopadov v bosanskih gozdovih, taborišča v Nemčiji, bega prek Tretjega rajha v Švico in ponovnega prihoda v Italijo ter nadaljevanje boja v vrstah italijanskih partizanov. Tu so ga poznali kot Titovega partizana, zato so mu soborci izbrali partizansko ime Tito. Po 26 mesecih in 11 dneh taborišč, pobegov in bojev se je ob koncu vojne spet vrnil v rojstno Dolino, kjer ga je na vratih sprejela sicer zelo verna mati z besedami: *"Še premalo ste jih in še boste imeli opravka z njimi."*

Po vojni ga je čakalo prek 30 let dolgo in bogato obdobje družbenega in političnega delovanja na področju kulture, športa in kmetijstva, kjer je zlasti na Tržaškem pustil neizbrisen pečat. Vrsto let je bil nepogrešljiv na majenci v Dolini ter na komemoracijah v spomin na bazoviške žrtve in talce na Opčinah. *"Ko je govora o mojem zatiranem narodu in njegovih žrtvah, sem tam s titovko na glavi. Ta mi še danes pomeni več kot vse medalje,"* je Slavec utemeljil, zakaj se je tudi na predstavitvi knjige v Bunčetovi domačiji v Dutovljah slikal z njo.

BOGDAN MACAROL

Hrušiški škoromati so obeležili 20 let organiziranega delovanja

Škoromati so prebudili vas

Dvajset let na stoletja podlage, bi lahko malo za šalo dejali ob letošnjem jubileju hrušiških škoromatov, ki so v napolnjeni dvorani lepega vaškega doma v Hrušici obeležili 20 let organiziranega delovanja kot kulturno društvo. Kljub temu, da le 20 let, je njihova kronika delovanja zelo bogata.

HRUŠICA ▸ Škoromatija, kot imenujejo v krajih na obrobju Brkinov in v Matarskem podolju prastare ljudske običaje, je v letih naglega razvoja po drugi svetovni vojni tudi v Hrušici skorajda potonila v pozabo. Spomin starejših Hrušičanov seže v leto 1965, ko so se z vlakom in v primerjavi z danes skromno opravo podali na celonočno vožnjo z vlakom do Ptuja, na njihov znani karneval.

Potem pa je škormatija, kot organizirana oblika pustnih praznovanj, zaspala, čeprav *"so fantje, tudi če ni bilo slišati zvoncev in videti pisanih trakov, pobirali darove in pripravili veselico,"* je v predstavitvi obsežne kronologije dogajanj hrušiških škoromatov dejala **Ana Miklavec,** ki je povezovala program prireditve.

V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja pa je škormatija kot feniks vstala iz pepela, saj so bile njene stoletne korenine premočne, da bi povsem, usahnila.

"In tako je šla baraka naprej, dokler ni začelo spet dišati po skoraj pozabljeni slavi škoromatov. Potrebna je bila samo iskrica in naša škoromatija je leta 1993 spet zasijala v vsej svoji lepoti," je Miklavčeva nadaljevala priposed o hrušiških škoromatih. Škoromatija je v tistih letih pritegnila skoraj vso vas, od starih do mladih - ali, kot je v nagovoru dejal **Danilo Fabjančič,** predsednik pustnega odbora kulturnega društva, da *"so škoromati prebudili Hrušico."*

Foto: Tomo Šajn

Hrušiški fanti so zapeli za uvod pustno himno

In od takrat so bili hrušiški škoromati marsikje, po Sloveniji in po Evropi, da o najpomembnejšem opravilu, poberiji v domači vasi in v sosednjih Malih Ločah, sploh ne govorimo. Leseno obličje so našli v Slovenskem etnografskem muzeju, njihovi najznačilnejši liki so našli prostor v tem muzeju, pa v Pokrajinskem muzeju v Kopru in v dveh najbolj znanih evropskih muzejih mask, v Belgiji in Nemčiji. Njihovi pustni liki so romali od Dunaja do Tokia kot del razstave *Mojstrovine Slovenije.* In nazadnje še podatek, da so kot prva skupina škoromatov vpisani v register žive nesnovne kulturne dediščine.

Na prireditev so povabili tudi sorodne pustne skupine ter predstavnici Slovenskega etnografskega muzeja. **Adela Pukl** je prikazala 70 let stare fotografije Hrušice v hrambi muzeja in 50 let stare fotografije tedaj skromno opravljenih škoromatov. **Nena Židov** pa je predstavila postopke za pridobitev naziva etnografske skupine kot žive mojstrovine na lokalni in državni ravni. Najvišja stopnja pa je vpis v Unescov seznam nematerialne dediščine, do koder pa je še dolga pot.

Skoraj nobene, še posebej pa ne takšne svečanosti, kot je bila ob jubileju škoromatov, si v Hrušici ne moremo predstavljati brez *Hrušiških fantov.* Najprej so zapeli pustno himno, ki jo je spesnil **Tone Kusov** iz sosednjega Javorja, nato pa še nekaj duhovitih pustnih.

TOMO ŠAJN